

**Національний фармацевтичний університет
Кафедра хімії природних сполук**

**Загальна характеристика
ІРИДОЇДІВ ТА ІНШИХ ГІРКОТ.
ЛР і ЛРС, які містять іридоїди
та інші гіркоти.**

**Лектори: проф. Кисличенко В.С., проф. Комісаренко А.М.,
доц. Новосел О.М., доц. Омельченко З.І., доц. Король В.В.,
доц. Бурда Н.Є., доц. Попик А.І.**

План

1. Визначення поняття «ізопреноїди».
2. Класифікація ізопреноїдів.
3. Визначення поняття «іридоїди».
4. Класифікація іридоїдів.
5. Фізико-хімічні властивості іридоїдів.
6. Фармакологічна дія іридоїдів.
7. Характеристика ЛР і ЛРС, що містять іридоїди.

Актуальність

Ізопреноїди (терпеноїди) – група природних сполук з регулярною будовою вуглецевого скелета, які містять ізопентанові ланки (насичені або ненасичені C₅-одиниці), представником яких є іридоїди, які зустрічаються як у рослинному, так і у тваринному світі. Відомо, що деякі з них виявляють жовчогінну, діуретичну, протизапальну, послаблюючу дію. У більшості іридоїдних сполук виявлено антимікробну та противірусну активність. Секоіридоїди застосовують як гіркоти для збудження апетиту та покращення процесів травлення. В медицині застосовують такі препарати як «Шведська гіркота», бальзам Бітнера, «Уролесан», «Валокордин», «Корвалдин», «Канефрон», седативні збори, рідкі та густі екстракти, до складу яких входить сировина, що містить іридоїди.

Питання до самопідготовки

1. Дайте визначення поняття «терпеноїди (ізопреноїди)».
2. Наведіть класифікацію терпеноїдів (ізопреноїдів).
3. Розповсюдження БАР ізопреноїдної структури в рослинному світі.
4. Дайте визначення поняття «гіркоти».
5. Наведіть їх класифікацію.
6. Біологічна активність гіркот.
7. Дайте визначення поняття «іридоїди».
8. Наведіть класифікацію іридоїдів.
9. Напишіть формули циклопентанопірану, іридодіалу, аукубину, каталполу, гарпагіду, логаніну, секологаніну, генціопікрозиду, валтрату, дигідровалтрату.
10. Охарактеризуйте розповсюдження іридоїдів в рослинному світі.
11. Охарактеризуйте фізико-хімічні властивості іридоїдів.
12. Охарактеризуйте методи виділення і реакції ідентифікації іридоїдів в ЛРС.
13. Дайте визначення поняття «показник гіркоти», охарактеризуйте етапи його визначення.
14. Біологічна дія іридоїдів.

Список рекомендованої літератури

1. Фармакопея України / Держ. п–во “Науково–експертний фармакопейний центр”. – 1–е вид., 3 допов. – Х. : Держ. п–во “Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів”, 2009. – 280 с.
2. Державна Фармакопея України / Держ. п–во “Науково–експертний фармакопейний центр”. – 1–е вид., 2 допов. – Х. : Держ. п–во “Науково–експертний фармакопейний центр”, 2008. – 620 с.
3. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 1-е вид. – Доповнення 4. – Харків: «Державне підприємство Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2011. — 540 с.
4. Державний формуляр лікарських засобів / МОЗ України, Державний фармакологічний центр ; за ред. В.Т.Чумака. – К.: Моріон, 2009. – вип..1. – 1160с.
5. Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині. – К.:б.в., 2004. – 476 с.
6. Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / За ред. проф. В.М. Ковальова. – Харків: Прапор, вид-во НФаУ, 2000.-704 с.
7. Ластухін Ю.О. Хімія природних органічних сполук: Навч. посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2005. – 560с.
8. Лекарственное растительное сырье. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред. Г.П.Яковлева и К.Ф.Блиновой. – СПб.: СпецЛит, 2004. – 765 с.
9. Лекарственное сырье растительного и животного происхождения. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред. Г.П.Яковлева. – СПб.: СпецЛит, 2006. – 845 с.
10. Лікарські рослини / Лихочвор В.В., Борисюк В.С., Дубковецький С.В. та ін. – Львів: Українські технології, 2003. – 265с.
11. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / За ред. А.М.Гродзінського. - Київ: вид. Українська енциклопедія, 1992.- 544с.
12. Машковский М.Д. Лекарственные средства. – 15-е изд., перераб. и доп. – М.: ООО «Издательство Новая Волна», 2005. – 1200 с.
13. Практикум по фармакогнозии: Учеб.пособие для студентов вузов / В.Н.Ковалев, Н.В.Попова, В.С.Кисличенко и др. – Х.: Изд-во НФаУ; Золотые страницы, 2003. – 512 с.